

«El compadreo»

«Aquestes imatges traslladen una sensació d'enorme frivolitat i fan molt menys creïbles els discursos afectats i contundents contra l'extrema dreta que després sentim als mítings o als faristols»

Una de les imatges més comentades de la celebració de l'aniversari de la constitució espanyola van ser les bromes i rialles en conversa animada entre Pablo Iglesias i el dirigent de Vox Ivan Espinosa de los Monteros.

Per posar una mica de context, Espinosa de los Monteros és un promotor immobiliari d'extrema dreta. És el fill del quart Marqués de Valtierra, Carlos Espinosa de los Monteros y Bernaldo de Quirós. El marqués havia tingut diversos càrrecs al ministeri d'indústria i com a agregat comercial a Chicago en els anys del tardofranquisme. I fou després nomenat per Felipe González president d'Iberia, i per Rajoy més endavant delegat d'allò que es van inventar de la 'marca España'. Al fill tot això li semblava poc i se'n va anar a l'extrema dreta. En tot cas, és una família que encarna, suposem, allò que Iglesias tan denostava quan s'esgargamellava pels pavellons clamant contra la "casta".

Perquè potser no és sobrer recordar que en el populisme que intentava practicar el primer Iglesias hi tenia una gran centralitat la idea de 'casta': una elit político-institucional, perpetuada en llocs de poder i que més enllà de les diferències ideològiques més o menys aparents estava tota connectada per xarxes informals d'interessos creuats i compartits. Les coses canvien a gran velocitat i la memòria ens ajuda sempre.

En tot cas, l'escena del 'compadreo' ha motivat tota mena de crítiques, com és lògic. Unes crítiques que van merèixer una resposta desconcertant del mateix Pablo Iglesias que ho atribuïa a la condició humana (sic) i ho equiparava a la convivència entre familiars la nit de nadal, o entre companys de feina i estudis als sopars pre-nadalencs. El més desafortunat de tot era que acompanyava el tuit, entre d'altres, amb una fotografia d'ell i d'Oriol Junqueras, que enguany tampoc no podrà passar la nit de Nadal amb la seva família.

Però en tot cas, més enllà de la manca de sensibilitat en la resposta, i fins i tot més enllà de la polèmica efímera que ens entretindrà fins que no n'arribe una altra, en aquest cas hi ha alguna cosa que mereix una reflexió més de fons. Com han de tractar els partits democràtics als representants institucionals de l'extrema dreta?

El que enuncïava Iglesias, que la distància ideològica no ha de ser un obstacle insalvable per les bones relacions humanes segurament és raonable com a principi general. Per qualsevol societat és bo que les diferències polítiques no es tradueixin en desencontres i fractures en l'esfera privada o personal. I que els representants polítics de partits diversos, que passen moltes hores junts, puguin desenvolupar relacions entre ells és lògic i raonable. I, fins i tot, pot ser positiu pel bon funcionament de les institucions democràtiques. Però els principis generals cal aplicar-los als casos concrets.

I en aquest cas concret no estem parlant de ciutadans anònims que coincideixen en un sopar de feina, de classe o familiar. Ni de dos diputats qualssevol. Són dirigents polítics amb una forta exposició mediàtica i, en el cas de Pablo Iglesias, és el màxim representant de l'esquerra espanyola i per tant els gestos que fa tenen una gran transcendència.

I, sobretot, estem parlant d'un dels màxims dirigents de l'extrema dreta espanyola. Un dirigent que s'ha mostrat partidari, repetidament, d'empresonar els seus adversaris polítics i que vol il·legalitzar els partits independentistes, i els que no renuncien al marxisme. Un dirigent que

s'ha pronunciat moltes vegades en contra de la protecció a les víctimes de la violència masclista, en contra de la justícia i reparació històrica a les víctimes del franquisme, en contra dels drets fonamentals de les persones migrades. És un dirigent d'un partit que no se n'amaga gaire de la seva voluntat de subvertir i ensorrar els fonaments del sistema democràtic. I que, com ja van fer els seus avantpassats polítics directes, estic convençut que no s'ho pensaria dues vegades, arribat el cas, a afusellar gent com Pablo Iglesias o Oriol Junqueras.

Què ha de fer un sistema democràtic davant d'aquesta amenaça? En línies generals, penso que hi ha l'obligació d'acceptar la seva presència a les institucions. No crec que sigui raonable plantejar la il·legalització o exclusió de la dinàmica electoral dels partits com Vox. En la mesura en què l'extrema dreta tingui suport popular, han de poder tenir la representació institucional que els correspon. Perquè la batalla que cal guanyar és la batalla social, aconseguir desfer les bases de suport de l'extrema dreta i desactivar el seu discurs d'odi.

Però una cosa és acceptar estoicament la seva presència institucional i una altra de molt diferent és normalitzar-la fins al punt de fer-s'hi fotos alegrement i deixar-se gravar en animada conversa entre bromes. Aquestes imatges traslladen una sensació d'enorme frivolitat i fan molt menys creïbles els discursos afectats i contundents contra l'extrema dreta que després sentim als mítings o als faristols del Parlament. I donen a entendre que Vox és simplement un partit més dels que hi ha al Congreso.

A Espanya la dreta no s'ha ni plantejat la possibilitat de fer un cordó sanitari per impedir acords de govern amb l'extrema dreta. Al contrari, s'hi ha abraçat sense miraments i han començat a imitar-los. I aquesta normalització ha donat ales al seu creixement electoral. Però l'esquerra, si més no, hauria de plantejar-se de no tractar amb aquesta lleugeresa frívola els seus representants institucionals.